

Begrippenlijst Tweede Fase

In 4 havo / vwo krijg je te maken met de Tweede Fase. Je hebt een profiel gekozen met de bijbehorende mogelijkheden. Het kan daarom zijn dat je niet altijd precies hetzelfde rooster als je klasgenoten hebt. De manier van werken is wat anders dan in de 3^e klas, je bent meer zelfstandig met je studie bezig en je krijgt te maken met verschillende nieuwe begrippen. In onderstaande lijst staan wat zaken op een rijtje die je regelmatig tegen zult komen. Natuurlijk is het heel belangrijk dat je bij onduidelijkheden vragen stelt aan je docent, mentor en of coördinator.

Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA)

Het Programma van Toetsing en Afsluiting bevat alle onderdelen van het Schoolexamen van de vakken die je in de Tweede Fase moet/kunt volgen. Het overzicht geeft informatie over tijdstip, stofomvang, vorm, weging van programmaonderdelen. Het PTA is evenwichtig opgebouwd, dat wil zeggen dat er een voorgeschreven maximum aantal toetsen per vak afgenomen kan worden: 2 grote toetsen en maximaal 6 kleine continue toetsen per leerjaar. De resultaten voor deze vakonderdelen worden opgenomen in je examendossier en maken deel uit van het SE-cijfer voor het betreffende vak. Het overzicht is ter goedkeuring aan de Inspectie voorgelegd en is evenals het hierna vermelde PTB en de toetskalender ook te raadplegen op de website van de school en in Magister.

Programma van Toetsing en Bevordering (PTB)

Het Programma van Toetsing en Bevordering bevat alle onderdelen van de vakken die in leerjaar 4 vwo nog geen PTA-toetsen hebben. Dit zijn alle vakken die naast het schoolexamen ook een Centraal Examen kennen, met uitzondering van het vak aardrijkskunde. Dit vak start in 4 vwo met het PTA. Ook de kleinere vakken algemene natuurwetenschappen, maatschappijleer en levensbeschouwelijke vorming kennen in 4 vwo PTA-toetsen. Het vak anw wordt zelfs afgesloten in 4 vwo.

Alle behaalde PTB-cijferresultaten vormen een onderdeel van het jaarcijfer dat met 1 decimaal vermeld staat op het rapport. Voor de bevordering naar het volgend leerjaar wordt het laatste cijfer afgerond.

Op de website van de school staan de genoemde PTB- en PTA-overzichten gepubliceerd.

Toetskalender

Elk leerjaar van de bovenbouw havo en vwo heeft een eigen toetskalender. Hij wordt samengesteld op grond van het voor dat leerjaar vastgestelde PTB/PTA-programma en geeft een duidelijk overzicht welke toetsen er in bepaalde weken worden afgenomen. De kalender wordt voor steeds 2 periodes van het schooljaar gepubliceerd. De meeste toetsen worden tijdens de reguliere lessen afgenomen, tenzij er toetsen van 90 minuten zijn: dit schooljaar (2011 – 2012) staan er toetsweken in week 46 en week 9 gepland. Afhankelijk van het programma zijn er die dagen geen reguliere lessen voor de betreffende leerjaren, maar alleen toetsen.

Periodisering

Het schooljaar is verdeeld in perioden van 6 of 7 lesweken. De indeling is terug te vinden in de schoolgids en de toetskalender. Na 2 perioden volgt een schriftelijke rapportage in de vorm van een cijferoverzicht (4 vwo/havo) of uitdraai van het examendossier (5 havo, 6 vwo). Gedurende het gehele jaar zijn de resultaten via internet in Magister nauwlettend te volgen. In het lesrooster is een aantal vakken geperiodiseerd, dat wil zeggen dat een bepaald vak niet elke periode wordt aangeboden. Het vak lichamelijke opvoeding 4 havo en 4 vwo is daar een voorbeeld van.

Mentor

De mentor in de bovenbouw begeleidt je als leerling zo mogelijk vanaf klas 4 tot het eindexamen. In je rooster vind je een mentoruur, maar soms is het handiger dat je op een ander tijdstip met je mentor een gesprekje hebt. Dat gebeurt altijd in onderling overleg. Je kunt natuurlijk ook via e-mail contact met hem/haar hebben. Het is belangrijk dat je goede afspraken maakt. Contact met je ouders is ook van belang bij de begeleiding van jouw studieproces. Je mentor maakt daarom aan het begin van het schooljaar aan de leerling en ouders bekend wanneer en hoe het contact kan verlopen.

Herkansing

In het examenreglement dat bij het PTA is opgenomen staat de herkansingsregeling vermeld.

De leerlingen van de Tweede Fase kunnen per schooljaar 3 PTA-toetsen naar keuze herkansen, waarbij het eerder behaalde cijfer geen restrictie voor de keuze inhoudt. Je mag dus ook een toets herprofilen. De herkansingen vinden plaats na periode 2,4 en 6: dat betekent in het begin van periode 3, 5 en voor het einde van periode 6. Omdat er in periode 1 en 2 nog niet echt veel herkansbare toetsen zijn geweest, mag je die mogelijkheid bewaren tot na periode 4: dan kun je dus 2 toetsen opnieuw maken. Als je op het aangewezen tijdstip geen gebruik maakt van het recht op herkansing is de mogelijkheid voorbij.

Indien je niet aanwezig kunt zijn bij een toets, dien je dat vooraf tijdig en met een geldige reden te melden, dit staat duidelijk beschreven in het examenreglement. Mocht je je niet volgens de regels hebben afgemeld, dan vervalt voor dat vak je recht op een herkansing. De toets kun je dan alleen maken in de herkansingsperiode.

De dagen waarop de herkansingen plaatsvinden staan in de jaarkalender. De coördinatoren inventariseren welke toets je wilt herkansen of dat je mogelijk afziet van een herkansing. Je hebt altijd het recht om gemaakt werk in te zien.

In het examenjaar havo 5 of vwo 6 mag voor elk vak een herkansing gemaakt worden, mits je dus niet ongeoorloofd afwezig bent geweest. In periode 5 is er voor die klassen een herkansingsweek: voor elk vak mag dan een van de twee PTA's herkanst worden. Dit schooljaar (2011 – 2012) starten de herkansingen in week 15.

Schoolexamen

Zowel op havo als vwo is er een aantal vakken dat afgesloten wordt met een schoolexamen. Dit betekent dat je voor dat vak geen Centraal Examen doet en met het afsluiten van het schoolexamen het eindcijfer hebt behaald. De gedetailleerde beschrijving van de berekening van het eindcijfer staat in het examenreglement bij onderdeel F. beoordeling van het schoolexamen.

Centraal Examen

Voor de vakken die niet met een schoolexamen worden afgesloten moet je ook een Centraal Examen afleggen. Voor beide examens wordt een cijfer op 1 decimaal berekend. De cijfers bepalen ieder voor 50 % het definitieve eindcijfer voor het vak. Om een voldoende, zijnde een 6, op je cijferlijst bij je diploma te halen moet je minimaal 11,0 zijnde 5,5 gemiddeld halen.

Handelingsdeel

Dit is een onderdeel van een vak dat voldoende moet worden afgewerkt. De beoordeling geschiedt met een “v” of “o”, er wordt dus geen cijfer gegeven. Het handelingsdeel kan bestaan uit het maken van een aantal schriftelijke opdrachten , een praktische opdracht, een deelname aan een excursie, het correct uitvoeren van een sportonderdeel. In het PTA zijn de handelingsdelen per vak aangegeven.

Een 2-tal vakken kent uitsluitend handelingsdelen, nml.:

- lichamelijke opvoeding
- culturele en kunstzinnige vorming

Praktische opdracht

Een praktische opdracht toetst het kunnen toepassen van kennis en vaardigheden. Hij kan verschillende vormen hebben, zoals het uitvoeren van een historisch onderzoek bij geschiedenis, het deelnemen aan en de verslaglegging van een project bij economie of aardrijkskunde. Een praktische opdracht levert wel een cijfer op. In de beoordeling van het in te leveren werk geeft de docent vooraf duidelijk aan hoe die beoordeling tot stand komt. Overschrijding van de vastgestelde einddatum om het werk in te kunnen leveren leidt tot een cijfermatige aftrek van 1,0 per 5 schoolwerkdagen. Let er dus op, dat je geen kostbare punten onnodig verliest.

Profielwerkstuk

Het profielwerkstuk is onderdeel van het schoolexamen, dat in de eindexamenklas op het programma staat. Het is een werkstuk waarin op geïntegreerde wijze kennis, inzicht en vaardigheden aan de orde komen, die van betekenis zijn voor het desbetreffende profiel. Je kiest met een partner een onderwerp en je krijgt een docent als begeleider. In het bijbehorend boekje staat precies beschreven hoe je te werk gaat en waar bij de beoordeling op gelet wordt. Je mag zelf kiezen hoe je je profielwerkstuk vorm

geeft: het mag bijvoorbeeld een schriftelijk verslag zijn, maar je kunt ook denken aan een video, maquette of computeranimatie. De presentatievorm is dus vrij, mits er aan de beschreven voorwaarden wordt voldaan. Voor het profielwerkstuk staat het wettelijk aantal van 80 slu's, zowel voor havo als vwo. Op 29 maart is er dit schooljaar de presentatieavond van de profielwerkstukken: je toont je werkstuk dan aan genodigden (ouders en leerlingen van de voorexamenklassen). Voor je profielwerkstuk krijg je een cijfer, dat onderdeel is van het combinatiecijfer.

Loopbaanoriëntatie

Uiteraard moet je ook nadenken wat je na het Mollerlyceum wilt gaan doen. Je zult je zelfstandig maar natuurlijk wel met hulp van je mentor oriënteren op een vervolgstudie. Dat kan in de vorm van een stage bij een bedrijf, het raadplegen van computerprogramma's en een bezoek aan diverse onderwijsinstellingen.

Achterstand

De werkwijze in de Tweede Fase vereist een redelijke zelfstandigheid van jou als leerling. De studiewijzers van de diverse vakken en de geperiodiseerde toetskalenders geven duidelijk aan wanneer welke vakonderdelen afgewerkt moeten zijn. Indien een leerling bepaalde onderdelen niet op tijd klaar heeft, ontstaat er achterstand. De toetsmomenten liggen vast, het is dus erg belangrijk om goed te plannen. Een leerling, die bij een controle op voortgang van de studiewijzer of het opgegeven huiswerk niet kan aantonen dat hij zijn spullen in orde heeft, krijgt een aantekening. Blijf je bij een volgende controle ook in gebreke wat betreft de voortgang van je studie, dan zal je cijfer bij de eerstvolgende continue toets voor dat vak met het cijfer 1,0 worden verminderd. Houd dus je planning goed in de gaten en vraag hulp als je die nodig hebt: je mentor kan met jou samen dan een schema opstellen.

Studiewijzer

In een studiewijzer staat aangegeven wat een leerling voor een vak moet doorwerken. Per periode staat aangegeven wanneer onderdelen afgewerkt of getoetst worden. Sommige studiewijzers beschrijven een periode van 6/7 weken, andere (vrnml. op vwo) omvatten een heel studiejaar.

In de studiewijzer staat ook de continue toets vermeld die over de behandelde stof gaat. Zorg dat je niet achterloopt bij het maken van je werk. Docenten zullen in de gaten houden of je je houdt aan het voorgeschreven studieschema. Kun je niet aantonen bij controle dat je op schema ligt, levert dat je een aantekening op. Heb je je werk niet tijdig in orde, dan kost je dat een aftrek van 1,0 bij de eerstvolgende continue toets. Het is dus belangrijk om je werk volgens de opgestelde studiewijzers te doen.

Studielaastuur SLU

Alle vakken in de Tweede Fase hebben een wettelijk toegekend aantal studielasturen, waarbij het steeds gaat om eenheden van 40. Het totale aantal per vak beslaat het complete programma voor dat vak in de gehele Tweede Fase: lessen, toetsen en thuis te verrichten werkzaamheden.

Keuzewerktijd KWT

Naast de normale lessen kennen de vakken in de Tweede Fase zgn. keuzewerktijduren. Dit zijn vakuren, waarbij de lesgroepen heterogeen zijn samengesteld, dat wil zeggen dat leerlingen uit verschillende leerjaren bij elkaar geplaatst zijn. In een dergelijk kwt-uur kun je een andere vakdocent uit de bovenbouw hebben, bij wie je terecht kunt met vragen over de in de studiewijzers vastgelegde opdrachten. In het rooster vind je deze uren met bijvoorbeeld de aanduiding bga.

Alle vakken kennen keuzewerktijd uren volgens de verdeling 4:1. Dit betekent dat een vak dat 4 uur per week op het rooster staat 3 contacturen heeft en 1 keuzewerktijd uur. De verdeling contactuur – keuzewerktijd kan voor een vak per lesperiode wisselen. In het contactuur zit je in een vaste lesgroep bij je eigen docent. In het keuzewerktijduur is de groep zoals hierboven beschreven samengesteld.

Voor alle kwt-uren zijn presentielijsten, zodat je docent vooraf weet welke leerlingen in de lesgroep zitten. In de loop van het schooljaar kun je via een computerprogramma horizontaal een ander kwt-uur kiezen. Dit betekent dat je een keuze kunt maken uit de vakken die op datzelfde uur aangeboden worden. Ook kun je vanaf periode 2 tijdens het kwt-uur voor het betreffende vak werkzaamheden verrichten in de mediatheek. Je dient hiervoor wel een werkbriefje van je vakdocent te overleggen.

Zelfstudie

In je rooster vind je naast de gewone vakuren en kwt-uren ook zgn. zelfstudie-uren. Dit zijn echt studie-uren, waarin de leerling in stilte aan een willekeurig vak werkt, onder toezicht van een docent. Je bepaalt zelf met welk vak je aan de slag gaat. Je mag tijdens deze uren niet naar de mediatheek.

Contacturenplanner CUP

Via een speciale pincode kunnen leerlingen in dit computerprogramma hun plaatsing in kwt-uren wijzigen. Zeker wanneer er wat moeilijkheden zijn bij een bepaald vak of als er een toets gepland staat, is het raadzaam van deze mogelijkheid gebruik te maken. De planning gebeurt altijd voor een week, uiterlijk vrijdag voorafgaand. Maandagochtend ontvangen de docenten de presentielijsten voor hun kwt-uren voor de komende week, zodat de controle op aanwezigheid kan plaatsvinden.

Individueel traject

Als je in een leerjaar van de Tweede Fase doubleert, krijg je een individueel leertraject. Dat betekent dat er in samenspraak met de docenten wordt bekeken welke onderdelen van het PTA opnieuw gedaan worden en welke onderdelen er blijven staan. Je kunt mogelijk bij verschillende vakonderdelen vooruit werken, zodat er in het volgend leerjaar meer ruimte ontstaat.

Als je het examenjaar havo 5 of vwo 6 opnieuw volgt, krijg je ook een individueel traject. De vakken die een Centraal Examen kennen moeten opnieuw, voor de grote PTA-toetsen geldt het hoogste cijfer. Bij vakken die alleen een schoolexamen kennen, kijken we naar het behaalde eindcijfer. Het

streven is om je startpositie bij het Centraal Examen natuurlijk te verbeteren.

Persoonlijke verbreding / verdieping

Als je in het vrije deel nog studielasturen over hebt, kun je die invullen met persoonlijke verbreding of verdieping. Het gaat hierbij steeds om blokken van 40 sluis. Je mag zelf beslissen hoe je die uren invult. Het gaat altijd om zaken die buiten het lesrooster om gaan. Bij verbreding kun je denken aan een mentorschap voor een brugklasser, deelname aan de schoolmusical, redactielid van de schoolkrant, meehelpen bij festiviteiten, lid van de feestcommissie, de debatclub, het fotojaarboek enz.

Sinds enkele jaren kent de school het tutorproject. Dit houdt in dat je als leerling van de bovenbouw vakles geeft aan leerlingen van 2 havo/vwo. Je krijgt daarvoor in 2 workshops een didactische training over leerstijlen, feedback, het scheppen van veiligheid enz. Het te gebruiken lesmateriaal maken de docenten van leerjaar 2, je geeft les aan 2 of 3 leerlingen. De tutorlessen komen in de plaats van een zelfstudie-uur. Het kost je dus geen extra tijd. Het is de bedoeling dat in periode 3, dus in december ongeveer, we starten met de tutorlessen. De leerlingen van klas 2 weten dan waar ze moeite mee hebben, in periode 2 vinden voor de tutores de workshops plaats. Na afloop krijg je een certificaat, wat een waardevolle aanvulling kan zijn op je diploma. Bij heel wat vervolgstudies kijken ze namelijk of je naast het gewone rooster ook voor andere dingen op school hebt ingezet. Het is dus zeker de moeite waard om eens te kijken of er voor jou een interessante activiteit is of op touw gezet kan worden!

Ook als je op bijvoorbeeld sportief of muzikaal gebied buiten school erg actief bent, kunnen daar studielasturen aan toegekend worden. Afhankelijk van het niveau waarop je sport krijg je roosterfaciliteiten en zelfs soms vrijstellingen van bepaalde vakonderdelen.

Continue toets

Een continue toets is een toets over een wat kleinere stofeenheid. Per vak zijn er per leerjaar maximaal 6 continue toetsen. De hiervoor te bestuderen/te maken stof staat beschreven in de door de docent verstrekte studiewijzers. Om de voortgang van de studie te bewaken zal een docent tussentijds controleren of een leerling achterstand heeft. Is dit het geval, dan krijgt hij een aantekening. Blijft de leerling in gebreke dan wordt er op het behaalde cijferresultaat over de eerstvolgende continue toets 1.0 in mindering gebracht. Continue toetsen zijn niet herkansbaar.

Leerlingen die (on) geoorloofd afwezig zijn bij een continue toets, halen de toets op het door de docent bepaalde inhaalmoment in. Dit inhaalmoment staat op een vast moment in het rooster, zijnde maandag en donderdag het 10^e lesuur. Indien de leerling ongeoorloofd afwezig is tijdens het inhaalmoment, is dit een onregelmatigheid van het SE en bepaalt de directie de consequenties.

Combinatiecijfer

Om in de uitslagregeling van het eindexamen de cijfers voor de verschillende vakken min of meer gelijkwaardig te maken is er het zgn. combinatiecijfer. Dit cijfer wordt gevormd door het rekenkundig gemiddelde van de relatief kleine vakken zonder centraal examen en wordt in de uitslagregel beschouwd als het cijfer van één vak. Elk cijfer van de opgenomen vakken telt even zwaar mee. Geen van de samenstellende delen mogen lager zijn dan een 4.

Op het vwo gaat het om de vakken:

algemene natuurwetenschappen, maatschappijleer, levensbeschouwelijke vorming, klassieke culturele vorming (gymnasium) en het profielwerkstuk.

Op de havo gaat het om maatschappijleer, levensbeschouwelijke vorming en het profielwerkstuk.

Voor het berekenen van het combinatiecijfer worden de op de cijferlijst vermelde afgeronde cijfers (bestaande uit hele getallen) gemiddeld. Vervolgens wordt het gemiddelde weer afgerond op het nabij liggende gehele getal: 5,5 wordt dus een 6 en 5,45 wordt een 5.

Slaagregeling

In 2011-2012 vindt er een aanscherping van de exameneisen plaats. Vanaf dit jaar moeten alle leerlingen gemiddeld een voldoende, zijnde 5,5 halen voor het Centraal Examen. Daarnaast blijven om te slagen voor het examen de bestaande voorwaarden gelden, namelijk dat

- a. alle cijfers 6 of hoger zijn;
- b. één cijfer 5 en de andere cijfers 6 of hoger;
- c. één cijfer 4, mits het gemiddelde van alle cijfers 6 of meer is;
- d. 2 cijfers 5, mits het gemiddelde van alle cijfers 6 of meer is;
- e. Één cijfer 5 en één cijfer 4, mits het gemiddelde van alle cijfers 6 of meer is.

Bovendien moeten de vakken ckv en lichamelijke opvoeding voldoende of goed zijn afgewerkt zijn.

In 2012-2013 geldt daarbovenop nog dat er voor de vakken Nederlands, Engels en wiskunde maximaal 1 x 5 mag worden gehaald.

Examendossier

Alle behaalde resultaten voor onderdelen van het Programma voor Toetsing en Afsluiting worden opgenomen in het examendossier. Na periode 2,4 en 6 in havo 4 en vwo 4/5 krijgt een leerling een rapportage van het tot toe behaalde gemiddelde. Tijdens het schooljaar kunnen de resultaten via Magister op de website van de school geraadpleegd worden.

In het examenjaar wordt het volledige examendossier als rapportage verstrekt.